

ਰਾਜ ਸਾਇੰਸ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾ (ਐਸ.ਸੀ.ਈ.ਆਰ.ਟੀ.), ਪੰਜਾਬ, ਮੋਹਾਲੀ
STATE INSTITUTE OF SCIENCE EDUCATION (S.C.E.R.T.), PUNJAB, MOHALI

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਖੋਜ ਪ੍ਰੀਖਿਆ, 2015
Punjab State Talent Search Examination, 2015

ਜਮਾਤ ਅੱਠਵੀਂ (Class VIII)

MENTAL ABILITY AND SCHOLASTIC APTITUDE TEST
ਮਾਨਸਿਕ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ

Time : 3 hours

Max. Marks : 180

ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 180

Instructions for candidates:-

- This exam is in two parts.
  - Part-I is related to Mental Ability Test.
  - Part-II related to Scholastic Aptitude Test. It consists of ten subjects, details of which are given below:-

i) Physics	ii) Chemistry	i) ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ	ii) ਰਸਾਇਣ ਵਿਗਿਆਨ
iii) Biology	iv) Geography	iii) ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ	iv) ਭੂਗੋਲ
v) History	vi) Civics	v) ਇਤਿਹਾਸ	vi) ਨਾਗਰਿਕ ਸ਼ਾਸਤਰ
vii) Mathematics	viii) English	vii) ਗਣਿਤ	viii) ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ
ix) Hindi	x) Punjabi	ix) ਹਿੰਦੀ	x) ਪੰਜਾਬੀ
  - Each question carries one mark. All questions are compulsory.
  - You have been provided with an answer sheet (OMR) for this question paper. Darken the correct option of each question in the answer sheet (OMR) with black/blue ink.
  - Rough work may be done on the provided blank space.
  - There is no negative marking in this question paper.
  - Use of white fluid on OMR sheet is not allowed.
- ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ :
- ਇਹ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ।
  - ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਮਾਨਸਿਕ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ।
  - ਦੂਜਾ ਭਾਗ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਸ ਵਿਸ਼ੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹੇਠ ਦਿੱਤਾ ਹੈ-

i) ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ	ii) ਰਸਾਇਣ ਵਿਗਿਆਨ
iii) ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ	iv) ਭੂਗੋਲ
v) ਇਤਿਹਾਸ	vi) ਨਾਗਰਿਕ ਸ਼ਾਸਤਰ
vii) ਗਣਿਤ	viii) ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ
ix) ਹਿੰਦੀ	x) ਪੰਜਾਬੀ
  - ਹਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਅੰਕ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ।
  - ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਲਈ ਉੱਤਰ ਸ਼ੀਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉੱਤਰ ਸ਼ੀਟ (ਓ ਐਮ ਆਰ) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਨੂੰ ਕਾਲੀ/ਨੀਲੀ ਸਿਆਹੀ ਨਾਲ ਭਰ ਕੇ ਦਰਸਾਓ।
  - ਕੱਚਾ ਕੰਮ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਤੇ ਕਰਨਾ ਹੈ।
  - ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਰਿਣਾਤਮਕ (ਨੈਗੇਟਿਵ) ਮਾਰਕਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।
  - ਉੱਤਰ ਸ਼ੀਟ (OMR Sheet) ਤੇ ਵਾਈਟ ਫਲਿਊਇਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ।

Rough Work / ਕੱਚਾ ਕੰਮ

PART-I (MAT)

ਨਿਰਦੇਸ਼-ਪ੍ਰਸ਼ਨ (1-4) ਵਿੱਚ ਐਂਕਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਭਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਚਾਰ ਵਿਕਲਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ।

(1) 1, 9, 25, 49, 81,
(1) 100 (2) 91 (3) 121 (4) 64

(2) 1, 5, 13, 25, 41,
(1) 63 (2) 61 (3) 57 (4) 51

(3) 3, 5, 9, 17, 33,
(1) 48 (2) 49 (3) 63 (4) 65

(4) 16, 33, 67, 135,
(1) 271 (2) 251 (3) 289 (4) 259

ਨਿਰਦੇਸ਼-ਪ੍ਰਸ਼ਨ (5-6) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਵਰਨਮਾਲਾ/ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਦੱਸੋ ਜੋ ਤੀਜੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

(5) (1) Tennis (2) Tempest (3) Tender (4) Terminal

(6) (1) Wasp (2) Wrinkle (3) War (4) Waste

(7) ਜੇਕਰ A ਦਾ ਮਤਲਬ +, B ਦਾ ਮਤਲਬ X, C ਦਾ ਮਤਲਬ -, D ਦਾ ਮਤਲਬ + ਹੋਵੇ ਤਾਂ $6B8A7C12D4=?$
(1) 50 (2) 55 (3) 42 (4) $\frac{43}{4}$

(8) ਜੇਕਰ '+' ਦਾ ਮਤਲਬ 'x', '-' ਦਾ ਮਤਲਬ ÷, 'x' ਦਾ ਮਤਲਬ '+' ਅਤੇ ÷ ਦਾ ਮਤਲਬ '-' ਹੋਵੇ ਤਾਂ $12x27-9+4+2=?$
(1) 32 (2) 22 (3) 42 (4) 52

ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (9-10) ਵਿੱਚ ਆੱਖਰਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਲੀ ਸਥਾਨ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ

(9) ba_cb_b_bab_
(1) acbb (2) bcaa (3) cabb (4) bacc

(10) b_cb_c_b_bb_
(1) bbbcc (2) bcbbb (3) cccbb (4) cbccc

(11) ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ PINK ਦਾ ਕੋਡ QJOL ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ BLUE ਦਾ ਕੋਡ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?
(1) CMUG (2) CKVF (3) CMVF (4) CLVF

(12) ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ 'HKUJ' ਦਾ ਮਤਲਬ 'FISH' ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ UVCD ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?
1) STAR 2) STAB 3) STAL 4) STAK

(13) ਜੇਕਰ ਫੁੱਟਬਾਲ ਨੂੰ ਹਾਕੀ, ਹਾਕੀ ਨੂੰ ਲੁਡੋ, ਲੁਡੋ ਨੂੰ ਬੈਟ, ਬੈਟ ਨੂੰ ਸ਼ਟਲ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਦੱਸੋ ਕ੍ਰਿਕਟ ਕਿਸ ਨਾਲ ਖੇਡੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
1) ਬੈਟ 2) ਹਾਕੀ 3) ਸ਼ਟਲ 4) ਫੁੱਟਬਾਲ

(14) ਸੁਖਦੀਪ ਦਾ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਉਪਰਲੇ ਪਾਸੇ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ 21 ਵਾਂ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਦੱਸੋ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਕੁਲ ਕਿੰਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਨ?
1) 41 2) 42 3) 43 4) 40

(15) ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਬਿੰਦੂ ਤੋਂ ਚੱਲਕੇ, ਦੱਖਣ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ 4 ਕਿ.ਮੀ. ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਮੁੜਕੇ 2 ਕਿ.ਮੀ. ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਮੁੜਕੇ 4 ਕਿ.ਮੀ. ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੱਸੋ ਉਹ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ?
1) ਉੱਤਰ 2) ਪੱਛਮ 3) ਪੂਰਵ 4) ਦੱਖਣ

(16) ਜੇਕਰ P, Q ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੋਵੇ ਅਤੇ R, P ਦਾ ਦਾਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ Q ਦਾ R ਨਾਲ ਕੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੋਵੇਗਾ?
1) ਦਾਦਾ 2) ਪੁੱਤਰ 3) ਪਿਤਾ 4) ਚਾਚਾ

(17) ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਅੰਕ '9' ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਕ 8 ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅੰਕ 7 ਆਉਂਦਾ ਹੋਵੇ।
789765342 8972459297647
1) 2 2) 3 3) 4 4) 5

(18) ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸ਼ਬਦ 'NECESSARY' ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।
1) RACE 2) EASY 3) NICE 4) ESSAY

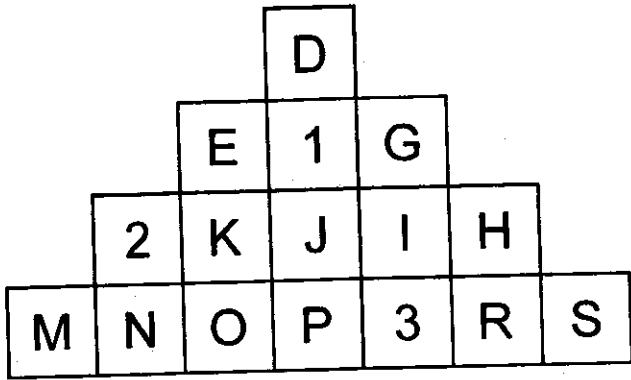
ਨਿਰਦੇਸ਼-ਪ੍ਰਸ਼ਨ (19-21) ਵਿੱਚ ਕਿਹੜਾ ਵਿਕਲਪ ਬਾਕੀਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ।

(19) 1) ਦਹੀਂ 2) ਪਨੀਰ 3) ਮੱਖਣ 4) ਤੇਲ

(20) 1) ABBC 2) WYYZ 3) PQQR 4) HIIJ

21) 1) 9, 11, 13 2) 3, 5, 7 3) 21, 22, 23 4) 15, 17, 19

ਨਿਰਦੇਸ਼-ਪ੍ਰਸ਼ਨ (22-24) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਚਿੱਤਰ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਉੱਤਰ ਦਿਓ

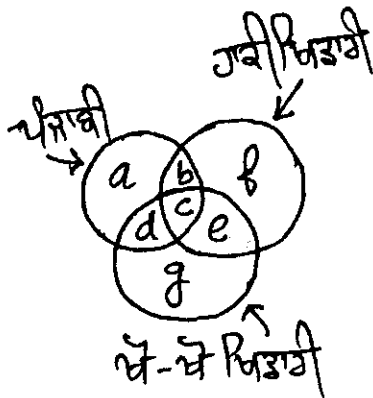
- (22) ਅੰਕ '1' ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਕਿਹੜਾ ਅੱਖਰ ਆਵੇਗਾ
 1) F   2) E   3) G   4) C
- (23) ਅੰਕ '2' ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਕਿਹੜਾ ਅੱਖਰ ਆਵੇਗਾ
 1) K   2) M   3) G   4) L
- (24) ਅੰਕ '3' ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਕਿਹੜਾ ਅੱਖਰ ਆਵੇਗਾ।
 1) S   2) Q   3) P   4) O

- (26) ਉਹ ਹਾਕੀ ਖਿਡਾਰੀ ਜਿਹੜੇ ਨਾਂ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਂ ਹੀ ਖੇ-ਖੇ ਖਿਡਾਰੀ ਹਨ, ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਅੱਖਰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ?
 1) f   2) e   3) b   4) g
- (27) ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਜਿਹੜੇ ਖੇ-ਖੇ ਖਿਡਾਰੀ ਹਨ, ਪਰ ਹਾਕੀ ਖਿਡਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਅੱਖਰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ?
 1) c   2) d   3) f   4) b

ਨਿਰਦੇਸ਼-ਪ੍ਰਸ਼ਨ (28 ਤੋਂ 30) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿੰਮੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੀਸ਼ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਹੈ, ਗੌਰਵ, ਅਨੀਸ਼ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਅਰਸ਼, ਉਧਮ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਿੰਮੀ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਹੈ।

- (28) ਉਪਰੋਕਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਰਸ਼ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਪਰ ਗੌਰਵ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਿਹੜਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ?
 1) ਜਿੰਮੀ   2) ਅਨੀਸ਼   3) ਗੌਰਵ   4) ਉਧਮ
- (29) ਉਪਰੋਕਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਧਮ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਅਤੇ ਅਨੀਸ਼ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਿਹੜਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ?
 1) ਅਰਸ਼   2) ਅਨੀਸ਼   3) ਗੌਰਵ   4) ਉਧਮ
- (30) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਅਰਸ਼ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੀਸ਼ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਹੈ?
 1) ਜਿੰਮੀ   2) ਗੌਰਵ   3) ਉਧਮ   4) ਅਰਸ਼

ਨਿਰਦੇਸ਼-ਪ੍ਰਸ਼ਨ (25 ਤੋਂ 27) ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਚਿੱਤਰ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹਨ। ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਗੋਲਾਕਾਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕੱਟਦੇ ਹਨ, ਹਰੇਕ ਗੋਲਾ ਡਿੱਠ-ਡਿੱਠ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਛੇਕਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ 'a' ਤੋਂ 'g' ਤੱਕ ਉਲੀਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਚਿੱਤਰ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ।

- (25) ਉਹ ਖੇ-ਖੇ ਖਿਡਾਰੀ ਜਿਹੜੇ ਹਾਕੀ ਖਿਡਾਰੀ ਵੀ ਹਨ, ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਅੱਖਰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ?
 1) a   2) b   3) e   4) c

ਨਿਰਦੇਸ਼-ਪ੍ਰਸ਼ਨ (31-32) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਭਰੋ

- (31)
$\begin{array}{c} \triangle \\ 5 \quad 6 \\ \hline 40 \\ \hline 10 \end{array}$	$\begin{array}{c} \triangle \\ 9 \quad 4 \\ \hline 50 \\ \hline 14 \end{array}$	$\begin{array}{c} \triangle \\ 8 \quad 7 \\ \hline ? \\ \hline 14 \end{array}$	
1) 60	2) 70	3) 74	4) 72
- (32)
-

- 1) 9   2) 2   3) 3   4) 4
- (33) ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਤਿਕੋਣਾਂ ਹਨ-
 1) 4   2) 6   3) 5   4) 7

(34) ਘੱਟਦੇ ਕ੍ਰਮ ਤੋਂ ਵੱਧਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਤਰਤੀਬ ਦਿਓ ਅਤੇ ਠੀਕ ਤਰਤੀਬ ਵਾਲਾ ਸਮੂਹ ਚੁਣੋ।

- 1) ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ   2) ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ
3) ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ   4) ਹਾਈ ਸਕੂਲ
1) cdba   2) cbda   3) cabd   4) cadb

ਨਿਰਦੇਸ਼-ਪ੍ਰਸ਼ਨ (35-36) ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਨ :: ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਅੰਕ/ਅੱਖਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਬੰਧ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ। ਨਿਸ਼ਾਨ :: ਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਜੋੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਹ ਸੰਬੰਧ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਕਲਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ।

(35) ABC : CBA :: PQR : ?
1) RQP   2) QRP   3) RPQ   4) STR

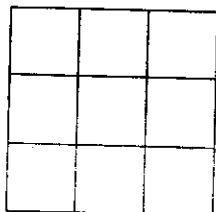
(36) 42 : 56 :: 110 : ?
1) 144   2) 136   3) 132   4) 156

ਨਿਰਦੇਸ਼-ਪ੍ਰਸ਼ਨ (37-38) ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਕੀ ਆਵੇਗਾ?

(37) $3 \times 4 \times 5 = 12$
 $2 \times 4 \times 7 = 13$
 $6 \times 4 \times 5 = 15$
 $8 \times 6 \times 3 = ?$
1) 15   2) 14   3) 18   4) 17

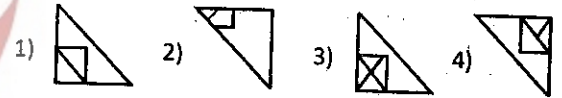
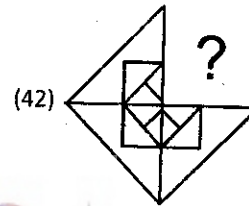
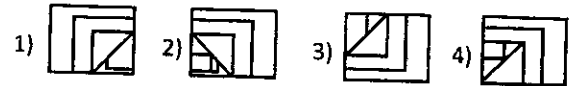
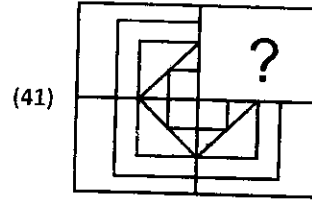
(38) $3 + 5 + 6 = 48$
 $5 + 2 + 6 = 42$
 $8 + 3 + 4 = 44$
 $9 + 3 + 6 = ?$
1) 60   2) 72   3) 84   4) 46

(39) ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਨੇ ਵਰਗ ਹਨ?
1) 9   2) 10   3) 14   4) 16

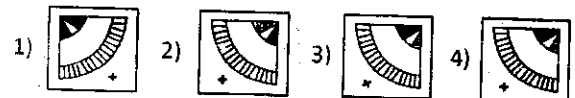
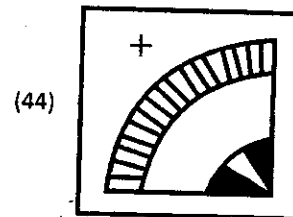
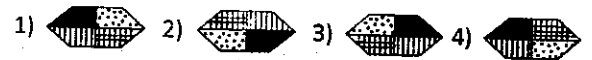
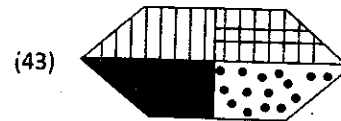

(40) ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਨੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਰੇਖਾਵਾਂ ਹਨ?
1) 8   2) 9   3) 10   4) 14

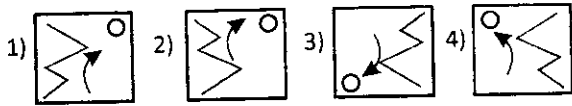
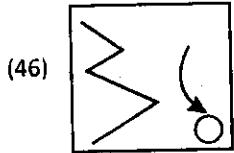
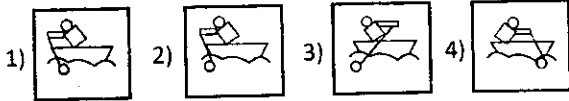
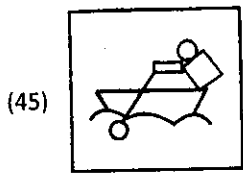
ਨਿਰਦੇਸ਼-ਪ੍ਰਸ਼ਨ (41-42) ਵਿੱਚ ਅਧੂਰਾ ਚਿੱਤਰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ

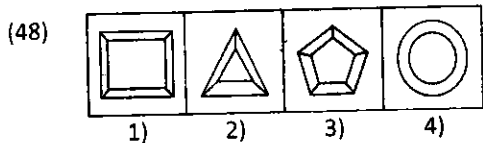
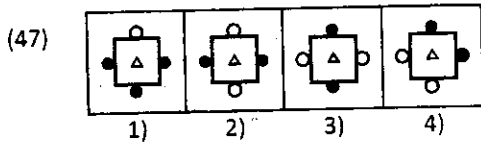
ਨਿਰਦੇਸ਼-ਪ੍ਰਸ਼ਨ (43-44) ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਵੇਖਣ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੱਤਰ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗਾ, ਉੱਤਰ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੱਭੋ

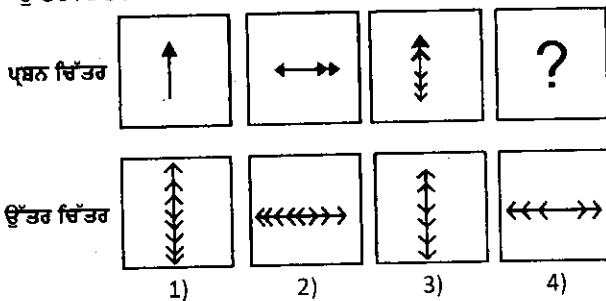
ਨਿਰਦੇਸ਼-ਪ੍ਰਸ਼ਨ (45-46) ਵਿੱਚ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵੇਖਣ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੱਤਰ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗਾ, ਉੱਤਰ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੱਭੋ

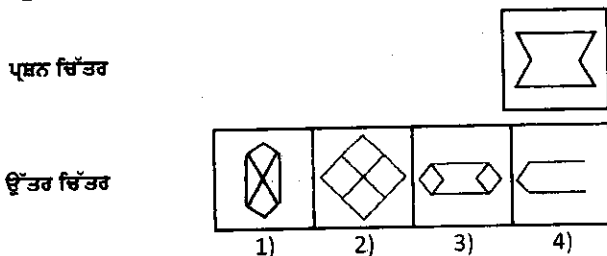
ਨਿਰਦੇਸ਼-ਪ੍ਰਸ਼ਨ (47-48) ਵਿੱਚ ਕਿਹੜਾ ਚਿੱਤਰ ਬਾਕੀ ਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਤੋਂ ਭਿੰਨ ਹੈ?

(49) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਚਿੱਤਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਗਾਤਾਰਤਾ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਚਿੱਤਰ ਆਵੇਗਾ?

(50) ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੱਤਰ, ਉੱਤਰ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਛੁਪਿਆ (ਲੁਕਿਆ) ਹੋਇਆ ਹੈ?

51. ਉਹ ਬਲ ਜੋ ਕਿਸੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਵਸਤੂ ਦੇ ਉਲਟ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲਗਦਾ ਹੈ?

- 1) ਸਥਿਰ ਬਿਜਲਈ ਬਲ
- 2) ਰਗੜ ਬਲ
- 3) ਚੁੰਬਕੀ ਬਲ
- 4) ਪੇਸ਼ੀ ਬਲ

52. ਉਹ ਬਲ ਜੋ ਇੱਕ ਚਾਰਜਿਤ ਗੁਣਾਏ ਨੂੰ ਕੰਪ ਨਾਲ ਚਿਪਕਾ ਕੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ?

- 1) ਸਥਿਰ ਚਾਰਜਿਤ ਬਲ
- 2) ਚੁੰਬਕੀ ਬਲ
- 3) ਰਗੜ ਬਲ
- 4) ਗੁਰੂਤਵੀ ਬਲ

53. ਧੁਨੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਿਸ ਮਾਧਿਅਮ ਵਿੱਚੋਂ ਸੰਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ?

- 1) ਠੋਸ
- 2) ਦ੍ਰਵ
- 3) ਗੈਸ
- 4) ਖਲਾਅ

54. ਡੋਲਨ ਕਰ ਰਹੀ ਵਸਤੂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸੈਕਿੰਡ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਡੋਲਨਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

- 1) ਤੀਬ੍ਰਤਾ
- 2) ਪਿੱਚ
- 3) ਆਯਾਮ
- 4) ਆਵਿ੍ਰਤੀ

55. ਘੜੀ ਨੂੰ ਚਾਬੀ ਦਿੱਤੇ (ਨਪੀੜੇ ਹੋਏ) ਸਪਰਿੰਗ ਕੋਲ ਕਿਹੜੀ ਊਰਜਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

- 1) ਯੰਤਰਿਕ ਊਰਜਾ
- 2) ਸਿਰਫ ਗਤਿਜ ਊਰਜਾ
- 3) ਸਿਰਫ ਸਥਿਤਿਜ ਊਰਜਾ
- 4) ਤਾਪ ਊਰਜਾ

56. ਕਿਸੇ ਚਾਰਜਿਤ ਵਸਤੂ ਤੋਂ ਚਾਰਜ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?

- 1) ਡ੍ਰੋ-ਸੰਪਰਕਨ
- 2) ਬਿਜਲੀ ਦਰਸ਼ੀ
- 3) ਆਕਾਸ਼ੀ ਬਿਜਲੀ
- 4) ਬਿਜਲੀ ਵਿਸਰਜਨ

57. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਪਦਾਰਥ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਸੁਚਾਲਕ ਨਹੀਂ ਹੈ?
- 1) ਕਾਪਰ
  - 2) ਐਲੂਮੀਨੀਅਮ
  - 3) ਰਬੜ
  - 4) ਪਾਰਾ
58. ਜਦੋਂ ਸਫੈਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਇੱਕ ਪ੍ਰਿਜ਼ਮ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਸੰਘਟਕ ਰੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਭਾਜਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 1) ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਪਰਾਵਰਤਨ
  - 2) ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਵਿਖੇਪਨ
  - 3) ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਅਪਵਰਤਨ
  - 4) ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਪਾਸਾ ਪਰਾਵਰਤਨ
59. ਸਮਤਲ ਦਰਪਣ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ
- 1) ਅਭਾਸੀ, ਦਰਪਣ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
  - 2) ਅਭਾਸੀ, ਦਰਪਣ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਅਤੇ ਵਸਤੂ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
  - 3) ਵਾਸਤਵਿਕ, ਦਰਪਣ ਦੇ ਤਲ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
  - 4) ਵਾਸਤਵਿਕ, ਦਰਪਣ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਅਤੇ ਵਸਤੂ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
60. ਮਨੁੱਖੀ ਅੱਖ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਭਾਗ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ?
- 1) ਰੈਟੀਨਾ
  - 2) ਕੋਰਨੀਆ
  - 3) ਪਿਯੂਪਿਲ
  - 4) ਆਈਰਸ
61. ਉਹ ਗ੍ਰਹਿ ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਆਸ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ?
- 1) ਪ੍ਰਿਥਵੀ
  - 2) ਬ੍ਰਹਿਸਪਤੀ
  - 3) ਸ਼ਨੀ
  - 4) ਮੰਗਲ
62. ਭੋਜਨ ਵਿੱਚ ਵਿਟਾਮਿਨ ਏ (A) ਦੀ ਕਮੀ ਕਰਕੇ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜਾ ਰੋਗ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 1) ਅੰਧਰਾਤਾ
  - 2) ਨਿਕਟ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਰੋਗ
  - 3) ਦੂਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਰੋਗ
  - 4) ਮੋਤੀਆ
63. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਤੱਤ (Element) ਨੂੰ ਚਾਕੂ ਨਾਲ ਕੱਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 1) ਆਕਸੀਜਨ
  - 2) ਲੋਹਾ
  - 3) ਸੋਡੀਅਮ
  - 4) ਕਾਪਰ
64. ਨਿਮਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਫਾਸਿਲ ਬਾਲਣ (Fossil Fuel) ਨਹੀਂ ਹੈ?
- 1) ਕੋਲਾ
  - 2) ਕੋਲ ਗੈਸ
  - 3) ਬਾਇਓ ਗੈਸ
  - 4) ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ।
65. ਪੈੱਟ (PET) ਇੱਕ ----- ਹੈ।
- 1) ਪਾਲੀਐਸਟਰ
  - 2) ਪਾਲੀਈਥੀਨ
  - 3) ਪਾਲੀਐਮਾਈਡ
  - 4) ਮੈਲਾਮਾਈਨ
66. ਪੈਟ੍ਰੋਲੀਅਮ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਉਪਜ ਸੜਕ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?
- 1) ਪੈਰਾਫਿਨ ਮੋਮ
  - 2) ਡੀਜਲ
  - 3) ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ
  - 4) ਬਿਟੂਮਿਨ
67. ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਬਹੁਲਕ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- 1) ਸੈਲੂਲੋਜ
  - 2) ਨਾਈਲੋਨ
  - 3) ਪਾਲੀਥੀਨ
  - 4) ਪਾਲੀਐਸਟਰ
68. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਬਾਲਣ ਦਾ ਕੈਲੋਰੀ ਮੁੱਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ?
- 1) ਮੀਥੇਨ
  - 2) ਐਲ.ਪੀ.ਜੀ. (L.P.G.)
  - 3) ਪੈਟ੍ਰੋਲ
  - 4) ਹਾਈਡਰੋਜਨ
69. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਪਦਾਰਥ ਜੈਵ ਨਿਮਨੀਕ੍ਰਿਤ ਹਨ?
- 1) ਕਪਾਹ ਦੇ ਬਣੇ ਥੈਲੇ
  - 2) ਕੱਚ ਦਾ ਗਿਲਾਸ
  - 3) ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਬਿਡੋਟੇ
  - 4) ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਸਵਿੱਚ

70. ਪੇਟ੍ਰੋਲੀਅਮ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਤੋਂ ਨਿਮਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।
- 1) ਪੈਰਾਫਿਨ ਮੋਮ
  - 2) ਮਸ਼ੀਨੀ ਤੇਲ
  - 3) ਬਿਟੁਮਿਨ
  - 4) ਕੋਕ
71. ਧਾਤਾਂ ਦੇ ਖੋਰਣ ਲਈ ਕਿਹੜੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹਨ?
- 1) ਹਾਈਡ੍ਰੋਜਨ ਅਤੇ ਨਮੀ
  - 2) ਆਕਸੀਜਨ ਅਤੇ ਨਮੀ
  - 3) ਨਮੀ
  - 4) ਨਾਈਟਰੋਜਨ ਅਤੇ ਨਮੀ
72. ਨਿਮਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਖਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 1) MgO
  - 2) CO₂
  - 3) SO₂
  - 4) NO₂
73. ਕਾਪਰ ਕਾਰਬੋਨੇਟ ਦਾ ਰਸਾਇਣਿਕ ਸੂਤਰ ਦੱਸੋ।
- 1) CuCO₃
  - 2) CuCO₂
  - 3) Cu(CO₃)₃
  - 4) Cu(CO₃)₂
74. ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਮਾਸਟਰ ਗ੍ਰੰਥੀ ਕਿਹੜੀ ਹੈ ਜੋ ਦਿਮਾਗ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 1) ਜਿਗਰ
  - 2) ਪਿਊਸ਼ ਗ੍ਰੰਥੀ
  - 3) ਲਾਰ ਗ੍ਰੰਥੀ
  - 4) ਥਾਈਰਾਈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ
75. ਕਿਹੜੇ ਸੈਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕੇਂਦਰੀ ਰਸਦਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 1) ਜੰਤੂ ਸੈਲ
  - 2) ਜੀਵਾਣੂ ਸੈਲ
  - 3) ਪੌਦਾ ਸੈਲ
  - 4) ਕੇਂਦਰਕ
76. ਸਿਟਰਸ ਕੈਂਕਰ ਨਾਂ ਦਾ ਰੋਗ ਕਿਸ ਸੂਖਮ ਜੀਵ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 1) ਉੱਲੀ
  - 2) ਜੀਵਾਣੂ
  - 3) ਵਿਸ਼ਾਣੂ
  - 4) ਪ੍ਰੋਟੋਜ਼ੋਆ
77. ਛੋਟੀ ਆਂਦਰ ਦੀ ਅੰਦਰਲੀ ਭਿੱਤੀ ਉੱਤੇ ਉਂਗਲੀ ਵਰਗੇ ਉਭਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 1) ਮੁੰਹ-ਖੋੜ
  - 2) ਅਭਾਸੀ ਪੈਰ
  - 3) ਰਸ - ਅੰਕੁਰ
  - 4) ਰੁਮੈਨ
78. ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਸਰਤ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਪੇਸ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਨਾਲ ਥਕਾਵਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 1) ਲੈਕਟਿਕ ਐਸਿਡ
  - 2) ਹਾਈਡਰੋਕਲੋਰਿਕ ਐਸਿਡ
  - 3) ਅਲਕੋਹਲ
  - 4) ਕਾਰਬਨ ਡਾਈਆਕਸਾਈਡ
79. ਛਿਪਕਲੀ ਦੇ ਮੱਲ ਪਦਾਰਥ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜਾ ਯੋਗਿਕ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 1) ਅਮੋਨੀਆ
  - 2) ਲੋਂਡ
  - 3) ਯੂਰੀਆ
  - 4) ਯੂਰਿਕ ਐਸਿਡ
80. ਇਸਤਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜੋਬਨ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਅੰਡ ਕੋਸ਼ ਕਿਹੜਾ ਹਾਰਮੋਨ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ?
- 1) ਟੈਸਟੋਸਟੀਰੋਨ
  - 2) ਥਾਈਰਾਕਸਿਨ
  - 3) ਐਸਟ੍ਰੋਜਨ
  - 4) ਇੰਸੂਲਿਨ
81. ਮਲੇਰੀਆ ----- ਦੁਆਰਾ ਫੈਲਦਾ ਹੈ।
- 1) ਪ੍ਰੋਟੋਜ਼ੋਆ
  - 2) ਵਿਸ਼ਾਣੂ
  - 3) ਉੱਲੀ
  - 4) ਜੀਵਾਣੂ
82. ਬੇ-ਲੋੜੇ ਅਤੇ ਅਣਬੀਜੇ ਪੌਦਿਆਂ ਨੂੰ ਖੇਤ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 1) ਵਾਢੀ
  - 2) ਸਿੰਚਾਈ
  - 3) ਗੋਭੀ
  - 4) ਗਹਾਈ
83. ਚੀਕਣੀ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਮਿੱਟੀ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਲਈ ਢੁਕਵੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ?
- 1) ਮਸਰ ਅਤੇ ਦਾਲਾਂ ਲਈ

- 2) ਮੁੰਗੀ ਦੀ ਦਾਲ ਲਈ
3) ਕਪਾਹ ਦੇ ਲਈ
4) ਕਣਕ ਅਤੇ ਫੋਲਿਆਂ ਲਈ
84. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਅੰਗਾਂ ਨਾਲ ਗੰਢੋਇਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਹ ਕਿਰਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
1) ਚਮੜੀ ਰਾਹੀਂ
2) ਫੇਫੜਿਆਂ ਰਾਹੀਂ
3) ਗਲਫੜਿਆਂ ਰਾਹੀਂ
4) ਸਾਹ ਨਲੀਆਂ ਰਾਹੀਂ
85. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਥਣਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕੁਥਨ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
1) ਇੱਕ ਸੈਲੀ ਜੀਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੀ ਸੈਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
2) ਪੇਸ਼ੀ ਸੈਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।
3) ਅਮੀਬਾ ਦੀ ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਅਨਿਯਮਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
4) ਸੈਲ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
86. ਕਿਹੜੇ ਉਦਯੋਗ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਉਦਯੋਗ ਦੀ ਗੀੜ ਦੀ ਹੱਡੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
1) ਖੰਡ ਉਦਯੋਗ
2) ਸੀਮਿੰਟ ਉਦਯੋਗ
3) ਲੋਹਾ ਇਸਪਾਤ ਉਦਯੋਗ
4) ਕਾਗਜ਼ ਉਦਯੋਗ
87. ਤਾਪ ਮੰਡਲ ਅਤੇ ਸਮਤਾਪ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਪਰਤ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
1) ਅਸ਼ਾਂਤੀ ਮੰਡਲ
2) ਮੱਧਵਰਤੀ ਮੰਡਲ
3) ਆਇਨ ਮੰਡਲ
4) ਬਾਹਰੀ ਮੰਡਲ
88. ਜੌ, ਬਾਜਰਾ, ਦਾਲਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਮਾਰੂਥਲੀ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ
1) ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੈਵਿਕ ਮਾਦਾ ਜਿਆਦਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
2) ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਉਪਜਾਊ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
3) ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਨਮਕਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
4) ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿਆਦਾ ਪਾਣੀ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।
89. ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਸੋਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੋਹਰੀ ਦੇਸ਼ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?
1) ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ
2) ਯੂ.ਐਸ.ਏ.
3) ਭਾਰਤ
4) ਚੀਨ
90. ਕੋਲੇ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆਂ ਅਤੇ ਘਟੀਆ ਕਿਸਮ ਦਾ ਜੋੜਾ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?
1) ਐਥਰੇਸਾਈਟ-ਬਿਟੂਮੀਨਸ
2) ਬਿਟੂਮੀਨਸ-ਲਿਗਨਾਈਟ
3) ਐਥਰੇਸਾਈਟ-ਪੀਟ
4) ਲਿਗਨਾਈਟ-ਪੀਟ
91. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਨਗਣਨਾ ਕਿੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?
1) 10 ਸਾਲ
2) 20 ਸਾਲ
3) 30 ਸਾਲ
4) 40 ਸਾਲ
92. ਮਕਾਬਲਤਨ, ਕਿਹੜੀ ਫਸਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦੀ ਜਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
1) ਕਣਕ
2) ਮੱਕੀ
3) ਬਾਜਰਾ
4) ਚਾਵਲ
93. ਪਰਤੀ ਆਪਣੀ ਧਰੀ ਦੁਆਲੇ ਕਿਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ?
1) ਉੱਤਰ ਤੋਂ ਦੱਖਣ
2) ਪੂਰਬ ਤੋਂ ਪੱਛਮ
3) ਪੱਛਮ ਤੋਂ ਪੂਰਬ
4) ਦੱਖਣ ਤੋਂ ਉੱਤਰ
94. ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਉਦਯੋਗ ਕਿਹੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
1) ਸਹਿਕਾਰੀ ਉਦਯੋਗ
2) ਬਹੁ-ਦੇਸੀ ਉਦਯੋਗ
3) ਸਰਕਾਰੀ ਉਦਯੋਗ
4) ਸਾਂਝੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦਯੋਗ
95. ਭੂ-ਮੱਧ ਸਾਗਰ ਅਤੇ ਲਾਲ ਸਾਗਰ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਜਲਮਾਰਗ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ?
1) ਕੇਪ ਮਾਰਗ
2) ਸੁਏਜ਼ ਨਹਿਰ ਮਾਰਗ
3) ਉੱਤਰੀ ਅੰਧ ਮਹਾਸਾਗਰ ਮਾਰਗ
4) ਪਨਾਮਾ ਨਹਿਰ ਮਾਰਗ
96. ਤੋਲੋਗਾਨਾ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।

- 1) ਹੈਦਰਾਬਾਦ
  - 2) ਅਮਰਾਵਤੀ
  - 3) ਵਾਰੰਗਲ
  - 4) ਨਿਜ਼ਾਮਾਬਾਦ
97. ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ?
- 1) 1845 ਈ.
  - 2) 1846 ਈ.
  - 3) 1848 ਈ.
  - 4) 1849 ਈ.
98. ਲਾਰਡ ਕਾਰਨਵਾਲਿਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ?
- 1) ਸਥਾਈ ਬੰਦੋਬਸਤ
  - 2) ਇਜ਼ਾਰੇਦਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ
  - 3) ਮਹਿਲਵਾੜੀ ਪ੍ਰਬੰਧ
  - 4) ਰਈਅਤਵਾੜੀ ਪ੍ਰਬੰਧ
99. ਡੇਪਸ ਦੀ ਨੀਤੀ ਕਿਸ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ?
- 1) ਲਾਰਡ ਵਾਰਨਹੇਸਟਿੰਗਜ਼
  - 2) ਲਾਰਡ ਡਲਹੌਜੀ
  - 3) ਲਾਰਡ ਕਲਾਈਵ
  - 4) ਲਾਰਡ ਕਰਜਨ
100. 1893 ਈ. ਵਿੱਚ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਕਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਗਏ ਸਨ?
- 1) ਇੰਗਲੈਂਡ
  - 2) ਅਮਰੀਕਾ
  - 3) ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ
  - 4) ਜਾਪਾਨ
101. ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦੇਸੀ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਸੀ?
- 1) 550
  - 2) 552
  - 3) 542
  - 4) 562
102. ਸਾਰਕ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਹੜੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ?
- 1) 1885 ਈ.
  - 2) 1905 ਈ.
  - 3) 1985 ਈ.
  - 4) 2014 ਈ.
103. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੂਤੀ ਕੱਪੜੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਉਦਯੋਗ ਕਦੋਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ?
- 1) 1877 ਈ.
  - 2) 1853 ਈ.
  - 3) 1852 ਈ.
  - 4) 1879 ਈ.
104. ਮਹਾਕਾਵਿ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ?
- 1) ਜਹਾਂਬਾਦ
  - 2) ਇੰਦਰਪ੍ਰਸਥ
  - 3) ਦਿੱਲੀਕਾ
  - 4) ਸੋਕੀਆ
105. ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਵੰਡ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ?
- 1) ਲਾਰਡ ਕਰਜਨ
  - 2) ਲਾਰਡ ਰਿਪਨ
  - 3) ਲਾਰਡ ਮਾਊਂਟਬੈਟਨ
  - 4) ਲਾਰਡ ਕਾਰਨਵਾਲਿਸ
106. ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਦੋਂ ਹੋਈ?
- 1) 1914 ਈ.
  - 2) 1923 ਈ.
  - 3) 1929 ਈ.
  - 4) 1913 ਈ.
107. ਇਲਬਰਟ ਬਿਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ?
- 1) ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ
  - 2) ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੇ
  - 3) ਡੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ
  - 4) ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਨੇ
108. ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਕੇਂਦਰੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਬੰਬ ਸੁੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਿੱਤੀ?
- 1) ਰਾਜਗੁਰੂ
  - 2) ਸੁਖਦੇਵ
  - 3) ਨਰੈਨ ਦਾਸ
  - 4) ਬਟੁਕੇਸ਼ਵਰ

109. ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਕਿਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਅਨੋਖੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ?
- 1) ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ
  - 2) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ
  - 3) ਚੀਨ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ
  - 4) ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ
110. ਜਾਤ, ਧਰਮ, ਰੰਗ ਤੇ ਨਸਲ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਵਿਤਕਰਾ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਆਂ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ?
- 1) ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ
  - 2) ਆਰਥਿਕ ਨਿਆਂ
  - 3) ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਨਿਆਂ
  - 4) ਧਾਰਮਿਕ ਨਿਆਂ
111. ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕਿੱਥੇ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ?
- 1) ਮੱਧ ਵਿੱਚ
  - 2) ਅੰਤ ਵਿੱਚ
  - 3) ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ
  - 4) ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ
112. ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਰੱਖਿਅਕ ਕੌਣ ਹੈ?
- 1) ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ
  - 2) ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ
  - 3) ਰਾਜ ਸਭਾ
  - 4) ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ
113. ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਅਨੁਛੇਦ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੁਤੰਤਰਤਾਵਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ?
- 1) ਅਨੁਛੇਦ 14
  - 2) ਅਨੁਛੇਦ 25
  - 3) ਅਨੁਛੇਦ 32
  - 4) ਅਨੁਛੇਦ 19
114. ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਤੇ ਵਿਧਾਨਪਾਲਿਕਾ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘਾ ਸੰਬੰਧ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 1) ਸੰਸਦੀ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ
  - 2) ਸੰਘਾਤਮਕ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ
  - 3) ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ
  - 4) ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ
115. ਭਾਰਤ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਮੈਂਬਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 1) ਲੋਕ ਸਭਾ 2, ਰਾਜ ਸਭਾ 12
  - 2) ਲੋਕ ਸਭਾ 7, ਰਾਜ ਸਭਾ 13
  - 3) ਲੋਕ ਸਭਾ 12, ਰਾਜ ਸਭਾ 2
  - 4) ਲੋਕ ਸਭਾ 3, ਰਾਜ ਸਭਾ 17
116. ਜਨਹਿੱਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੌਣ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 1) ਸਿਰਫ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ
  - 2) ਸਿਰਫ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ
  - 3) ਸਿਰਫ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ
  - 4) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ
117. ਜਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਹੈ-
- 1) ਸਰਵ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ
  - 2) ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ
  - 3) ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ
  - 4) ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ
118. ਭਾਰਤ ਨੇ ਸੰਸਦੀ ਢਾਂਚਾ ਕਿਸ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਲਿਆ ਹੈ?
- 1) ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ
  - 2) ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ
  - 3) ਜਾਪਾਨ ਤੋਂ
  - 4) ਆਇਰਲੈਂਡ ਤੋਂ
119. ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਕਿਸ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ?
- 1) ਸਰਵ ਸਿੱਖਿਆ ਅਭਿਆਨ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ
  - 2) ਯੂ.ਐਨ.ਓ. (U.N.O.) ਦੀ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ
  - 3) ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭਲਾਈ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ
  - 4) ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਅਧੀਨ
120. ਡਾ. ਬੀ. ਆਰ. ਅੰਬੇਦਕਰ -----
- 1) ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸਨ
  - 2) ਪਹਿਲੇ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਸਨ
  - 3) ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸਨ
  - 4) ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਮਸੌਦਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਨ

121. ਸੰਖਿਆ 5 ਦੇ ਗੁਣਾਤਮਕ ਉਲਟ (Multiplicative Inverse) ਅਤੇ ਜੋੜਾਤਮਕ ਉਲਟ (Additive Inverse) ਦਾ ਜੋੜ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?

- 1) $-\frac{1}{5}$ 2) -25
3) $-\frac{24}{5}$ 4) $\frac{24}{5}$

122. ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਸੁੱਟਣ ਤੇ ਇੱਕ ਜਿਸਤ ਅਭਾਜ ਸੰਖਿਆ (Evenprime No.) ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ (Probability) ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ?

- 1) $\frac{1}{3}$ 2) $\frac{1}{2}$
3) $\frac{5}{6}$ 4) $\frac{1}{6}$

123. ਉਹ ਛੋਟੀ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਪੂਰਨ ਵਰਗ ਸੰਖਿਆ (Perfect Square No.) ਪਤਾ ਕਰੋ ਜੋ ਕਿ ਸੰਖਿਆਵਾਂ 3, 4, 5 ਅਤੇ 6 ਨਾਲ ਪੂਰੀ-ਪੂਰੀ ਵੰਡੀ ਜਾਵੇ।

- 1) 3600   2) 60
3) 900   4) 360

124. ਹੇਠਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ 10 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਨਿਊਨਤਮ ਤਾਪਮਾਨ ($^{\circ}\text{C}$ ਵਿੱਚ) ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

-3, -6, -8, -2, 0, 2, 5, 4, 4, 3

ਇਹਨਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਵਿਚਲਨ ਸੀਮਾ (Range) ਪਤਾ ਕਰੋ।

- 1) 8°C 2) 13°C
3) 10°C 4) 12°C

125. ਜੇਕਰ ABCD ਇੱਕ ਸਮਾਂਤਰ ਚਤੁਰਭੁਜ (Parallelogram) ਵਿੱਚ $AB \parallel CD$ ਹੋਵੇ ਤਾਂ $\angle A - \angle C$ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਤਾ ਕਰੋ।

- 1) 90° 2) 180°
3) 45° 4) 0°

126. ਇੱਕ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ 300 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ 42 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਭੋਜਨ ਹੈ। 10 ਦਿਨ ਬੀਤ ਜਾਣ ਤੇ 100 ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ। ਦਸੋ ਹੁਣ ਉਹੀ ਭੋਜਨ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨ ਚੱਲੇਗਾ?

- 1) $31\frac{1}{2}$ ਦਿਨ   2) 24 ਦਿਨ
3) 32 ਦਿਨ   4) 42 ਦਿਨ

127. 'a' ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਤਾ ਕਰੋ ਜੇਕਰ $9a = 76^2 - 67^2$ ਹੋਵੇ।

- 1) 143   2) 243
3) 100   4) 1287

128. 9 ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਵੇਚ ਮੁੱਲ 15 ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਖਰੀਦ ਮੁੱਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਸ ਸੌਦੇ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਜਾਂ ਹਾਨੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਕਿੰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ?

- 1) $66\frac{2}{3}\%$ ਲਾਭ   2) $66\frac{2}{3}\%$ ਹਾਨੀ
3) $66\frac{1}{3}\%$ ਲਾਭ   4) $66\frac{1}{3}\%$ ਹਾਨੀ

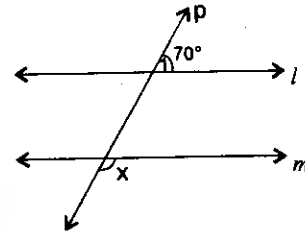
129. ਇੱਕ ਸਮਾਂਤਰ ਚਤੁਰਭੁਜ (Parallel gram) ਦੀਆਂ ਲਾਗਵੀਆਂ ਭੁਜਾਵਾਂ (adjacent) ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਭੁਜਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਦੂਜੀ ਭੁਜਾ ਤੋਂ ਦੁੱਗਣੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਦਾ ਪਰਿਮਾਪ (Perimeter) 30 ਸਮ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਲਾਗਵੀਆਂ ਭੁਜਾਵਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਪਤਾ ਕਰੋ।

- 1) 6 ਸਮ, 12 ਸਮ   2) 5 ਸਮ, 10 ਸਮ
3) 4 ਸਮ, 8 ਸਮ   4) 5.5 ਸਮ, 11 ਸਮ

130. ਦੋ ਤਿਕੋਣਾਂ ABC ਅਤੇ DEF ਵਿੱਚ, ਭੁਜਾ $AB =$ ਭੁਜਾ FD , $\angle A = \angle F$ ਅਤੇ ਭੁਜਾ $AC =$ ਭੁਜਾ EF ਹੈ। ਇਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ?

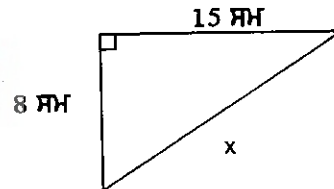
- 1) $\triangle ABC \cong \triangle DEF$ 2) $\triangle BAC \cong \triangle DEF$
3) $\triangle ABC \cong \triangle FDE$ 4) $\triangle BAC \cong \triangle FDE$

131. ਦਿੱਤੇ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ l ਅਤੇ m ਦੋ ਸਮਾਂਤਰ ਰੇਖਾਵਾਂ ਹਨ ਅਤੇ p ਇੱਕ ਕਾਟਵੀਂ ਰੇਖਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ $\angle 1 = 70^{\circ}$ ਹੋਵੇ ਤਾਂ x ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਤਾ ਕਰੋ।

- 1) 70° 2) 120°
3) 90° 4) 110°

132. ਦਿੱਤੇ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ x ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਤਾ ਕਰੋ।

- 1) 23 ਸਮ   2) 17 ਸਮ
3) 7 ਸਮ   4) 17.5 ਸਮ

133. $\frac{25 \times 5^2 \times t^8}{10^3 \times t^4}$ ਦਾ ਸਰਲ ਰੂਪ ਲਿਖੋ।

- 1) 25t   2) $\frac{5t^4}{8}$
3) 5t   4) $25t^{12}$

134. ਜੇਕਰ $21y^3$ ਸੰਖਿਆ 9 ਨਾਲ ਭਾਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ y ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਤਾ ਕਰੋ।

- 1) 2   2) 3
3) 1   4) 4

135. ਸਮਝੌਤੀ ਤਿਭੁਜ ਦਾ ਹਰੇਕ ਕੋਣ ----- ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

- 1) 180° 2) 90°
3) 60° 4) 30°

136. $\frac{6}{13}$ ਨੂੰ $-\frac{7}{16}$ ਦੇ ਉਲਟ ਕ੍ਰਮ ਨਾਲ ਗੁਣਾ ਕਰਨ ਤੇ ਗੁਣਨਫਲ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?

- 1) $-\frac{91}{96}$ 2) $-\frac{96}{91}$
3) $-\frac{42}{208}$ 4) $-\frac{208}{42}$

137. $(a^2) \times (2a^{22}) \times (4a^{28})$ ਦਾ ਗੁਣਨਫਲ ਪਤਾ ਕਰੋ?

- 1) $8a^{30}$ 2) $8a^2$
3) $8a^8$ 4) $8a^2$

138. $3 \times 0.3 \times 0.03 \times 0.003 \times 30$ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਤਾ ਕਰੋ?

- 1) 0.000243   2) 0.00243
3) 0.0243   4) 0.243

139. ਇੱਕ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ 35% ਔਰਤਾਂ, 45% ਮਰਦ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਬੱਚੇ ਹਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਕਿੰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ?

- 1) 20%   2) 25%
3) 30%   4) 35%

140. ਇੱਕ ਬਹੁਤਲ ਦੇ 30 ਕਿਨਾਰੇ (Edges) ਅਤੇ 12 ਢਲਕ (Faces) ਹਨ। ਇਸਦੇ ਸਿਖਰਾਂ (Vertices) ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪਤਾ ਕਰੋ।

- 1) 20   2) 15
3) 18   4) 42

Q. 141-145 Read the following passage and answer the questions that follow:

Wilson was surprised when feathers began to grow all over his body. He was so frightened that he wanted to cry. He began to chirp instead. He had changed into a bird.

All of a sudden, a net fell over him. He was caught by a giant. He chirped loudly for help. "This bird sings well", said the giant. He put Wilson into a bird cage and hung it on a high pole in the garden. Suddenly, the string snapped and the cage fell.

Wilson awoke and found himself on the floor beside his bed. He was only having a bad dream. Immediately he released his pet bird from its cage.

141. Wilson dreamt that he was a _____.

- 1) Feather   2) Bird
3) Giant   4) Cage

142. Wilson began chirping, but actually he was _____.

- 1) Crying   2) Singing
3) Laughing   4) Coughing

143. The giant caught Wilson in the _____.

- 1) Pole   2) Cage
3) String   4) Net

144. Why was Wilson lying on the floor?

- 1) The bird cage fell.
2) He could not fly.
3) He fell from his bed.
4) The giant threw him down.

145. Why did Wilson set his pet bird free?

- 1) He was angry with the bird.
2) He felt sorry for the bird.
3) He was afraid of the bird.
4) He did not like the bird.

Q. 146-150 Choose the suitable option.

146. We stopped at the crossroad because the _____ light was red.

- 1) Candle   2) Lamp
3) Traffic   4) Covered

147. A soldier wears a green _____.

- 1) Suit   2) Costume
3) Uniform   4) Robe

148. We always have a _____ at night.

- 1) Breakfast   2) Heavy meal
3) Lunch   4) Brunch

149. David wears a _____ around his waist.

- 1) Belt   2) Scarf
3) Chain   4) Tie

150. A carpenter uses a _____ to knock the nails.

- 1) Saw   2) Spende

3) Axe

4) Hammer

151-152 Choose the correct antonym for the underlined words.

151. Robin is my Friend.

- 1) Enemy 2) Nephew
3) Relative 4) Cousin

152. Amit has lost his Parker Pen.

- 1) Changed 2) Gained
3) Found 4) Bought

153-154 Fill in the blanks with suitable pronouns choosing from the options given below:

153. She cooks for _____ every day.

- 1) herself 2) himself
3) themselves 4) myself

154. Does _____ know that I was absent?

- 1) her 2) they
3) me 4) she

कक्षा आठवीं

प्र. 155 - 161 निम्नलिखित गद्यांश को पढ़कर पूछे गए प्रश्नों के सही उत्तर वाले विकल्प चुनिए:

व्यायाम वह गतिविधि है जो शरीर को स्वस्थता प्रदान करने के साथ-साथ स्वास्थ्य को बढ़ाती भी है। व्यायाम कई प्रकार के हो सकते हैं। खेल-कूद, कवायद दंड-बैठक, जिम्नास्टिक, योगाभ्यास, दौड़, तैराकी आदि व्यायाम के अनेक प्रकार हैं जिन्हें हरेक व्यक्ति अपनी अवस्था और आवश्यकतानुसार और रुचि के अनुसार कर सकता है। कुछ लोग किसी मित्र, पड़ोसी, सहपाठी अथवा किसी के भी द्वारा सलाह देने से व्यायाम करना शुरू कर देते हैं। यह उचित नहीं है। व्यायाम करने का भी ढंग होता है जिसे करते समय सदैव कुछ सावधानियाँ ध्यान में रखनी पड़ती हैं। पहली सावधानी यह है कि व्यायाम उम्र, समय और अपनी शारीरिक क्षमतानुसार करना चाहिए। दूसरी यह कि व्यायाम का चुनाव करके उसको मात्रा के अनुसार ही करना चाहिए। तीसरी यह कि यह शुद्ध वायु, प्रकाश और खुली जगह पर करना चाहिए और अंतिम सावधानी यह है कि इसे किसी योग्य प्रशिक्षक से करना चाहिए बालक बालिकाओं के लिए तो दौड़ना एक बहुत उपयोगी व्यायाम है। इससे शरीर के निचले भाग की और मध्य भाग की मांसपेशियाँ मजबूत बनती हैं। आलस्य व्यायाम के मार्ग में सबसे बड़ी रुकावट है। आलस्य के कारण सैर न करने से खाना नहीं पचता और शरीर में रक्त का संचार नहीं होता और फलस्वरूप शरीर कमजोर बन जाता है। अतः शरीर को फुर्तीला बनाने और मस्तिष्क को

स्वस्थ बनाने के लिए व्यायाम करना आवश्यक है।

प्र. 155 व्यायाम करने के लिए किसकी सलाह मान लेनी चाहिए?

- 1) मित्र
2) पड़ोसी
3) योग्य प्रशिक्षक
4) सहपाठी

प्र. 156 व्यायाम करने के लिए पहली सावधानी क्या रखनी चाहिए?

- 1) उचित चुनाव करके उसकी सही मात्रा के अनुसार व्यायाम करें।
2) किसी के समझा देने से ही व्यायाम करें।
3) उचित मात्रा के अनुसार व्यायाम करें।
4) उम्र, समय और अपनी शारीरिक क्षमतानुसार व्यायाम करें।

प्र. 157 दौड़ से बालक - बालिकाओं को क्या लाभ होता है?

- 1) शरीर के ऊपरी भाग की मांसपेशियाँ मजबूत होती हैं।
2) शरीर के निचले और मध्य भाग की मांसपेशियाँ मजबूत होती हैं।
3) शरीर के निचले भाग की मांसपेशियाँ मजबूत होती हैं।
4) शरीर के मध्य भाग की मांसपेशियाँ मजबूत होती हैं।

प्र. 158 निम्नलिखित में से कौन सा तथ्य सही नहीं है?

- 1) व्यायाम से शरीर फुर्तीला बनता है।
2) व्यायाम से शरीर बलशाली बनता है।
3) व्यायाम से शरीर बलहीन बनता है।
4) व्यायाम से मांसपेशियाँ मजबूत बनती हैं।

प्र. 159 इस गद्यांश का उपयुक्त शीर्षक है -

- 1) काम करने के लाभ
2) व्यायाम के लाभ
3) खेलों के प्रकार
4) व्यायाम के मार्ग में सबसे बड़ी रुकावट : आलस्य

प्र. 160 - 161 निम्नलिखित प्रश्नों के सही उत्तर वाले विकल्प चुनिए :

प्र० 160 एकवचन शब्द 'सावधानी' का बहुवचन रूप क्या होगा?

- 1) सावधानीयाँ
- 2) सावधानिएं
- 3) सावधानियाँ
- 4) सावधानीयाएँ

प्र० 161 निम्नलिखित में से कौन सा शब्द 'हवा' का पर्यायवाची नहीं है?

- 1) पवन
- 2) समीर
- 3) वायु
- 4) अनल

प्र० 162 - 167 निम्नलिखित गद्यांश को पढ़कर पूछे गए प्रश्नों के सही उत्तर वाले विकल्प चुनिए:

भाषा राष्ट्रीय एकता का प्रतीक है। भाषा के बिना हम निकटस्थ व्यक्तियों को भी नहीं बुला सकते, किन्तु भाषा ही एकमात्र साधन नहीं है, जो राष्ट्र में एकता स्थापित करती है। अतः हमें भाषा की साधना करते हुए अन्य साधनों की उपेक्षा नहीं करनी चाहिए। भाषा की आवाज़ उठाने समय प्रादेशिकता और साम्प्रदायिकता की भावना से हमें बचना चाहिए। अच्छा तो यही होगा कि हम भाषा को कल्याण-स्थापन करने वाली माता के समान समझें। जिस प्रकार गृह-परिवार में माता कल्याण स्थापन करती है, वैसे ही भाषा भी हमें मिलाती है। जिस प्रकार सच्ची माता संतानों में भेदभावों को दूर किए बिना नहीं रह सकती, उसी प्रकार सच्ची राष्ट्रभाषा और सच्चा साहित्य भी अपनी संतान का भेद-विभेद दूर किए बिना नहीं रह सकता।

प्र० 162 राष्ट्रीय एकता का प्रतीक क्या है?

- 1) साहित्य
- 2) भाषा
- 3) समाज
- 4) व्यक्ति

प्र० 163 इस गद्यांश में भाषा को किसके समान समझने की बात कही गयी है?

- 1) कल्याणी माता के समान
- 2) साम्प्रदायिकता फैलाने वाली के समान।
- 3) गृह - स्वामिनी के समान।
- 4) प्रादेशिकता की आवाज़ उठाने वाली के समान।

प्र० 164 इस गद्यांश के अनुसार भाषा किसमें सहायक है?

- 1) निकट व्यक्तियों के हित में।
- 2) व्यक्तियों के हित में।
- 3) राष्ट्र हित में।
- 4) गृह - परिवार के हित में।

प्र० 165 - 167 निम्नलिखित प्रश्नों के सही उत्तर वाले विकल्प चुनिए:

प्र० 165 निम्नलिखित में से कौन सा शब्द भाववाचक संज्ञा नहीं है?

- 1) एकता
- 2) प्रादेशिकता
- 3) साम्प्रदायिकता
- 4) सच्ची

प्र० 166 'परिवार' शब्द व्याकरणिक दृष्टि से क्या है?

- 1) क्रिया
- 2) संज्ञा
- 3) विशेषण
- 4) सर्वनाम

प्र० 167 'हम' शब्द का एकवचन रूप होगा?

- 1) मैं
- 2) हमें
- 3) हमारी
- 4) हमारा

ਪੰਜਾਬੀ

168-173 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਪੈਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿਉ:-

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਜੀ ਨੇ ਬਾਣੀ ਰਚੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੰਪਾਦਨ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਇਹਨਾਂ ਗੁਰੂਆਂ ਤੇ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਦੀ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਗਤ ਜੈ ਦੇਵ, ਭਗਤ ਪੰਨਾ

ਜੀ, ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ, ਭਗਤ ਕਬੀਰ, ਭਗਤ ਬੇਣੀ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਲਿਖਾਈ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਕਹਿ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੰਨੜ, ਤੇਲਗੂ, ਬੰਗਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਪ੍ਰਚਲਿੱਤ ਸਨ ਪਰ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਚਲਿੱਤ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਿੰਦੂ ਭਾਸ਼ਾ, ਰੇਖਤਾ, ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ, ਗਾਥਾ, ਸਹਸਕ੍ਰਿਤੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਲਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਦਰਜ ਬਾਣੀ 30 ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ 'ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ' ਤੇ 'ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ', ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਦੀ ਬਾਣੀ 'ਅਨੰਦ ਸਾਹਿਬ', ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ 'ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ' ਆਦਿ ਬਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ਮਰਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅੰਗ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

168 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਕਿਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੀਤੀ।

- 1) ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ
- 2) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ
- 3) ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ
- 4) ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਨੇ

169 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਿਸ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਬਾਣੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ?

- 1) ਬਿੰਦੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ
- 2) ਸਹਸਕ੍ਰਿਤੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ
- 3) ਲਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ
- 4) ਕੰਨੜ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ

170 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਲਿਖਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤਾ?

- 1) ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਜੀ ਨੇ
- 2) ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ
- 3) ਜੈ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ
- 4) ਬੇਣੀ ਜੀ ਨੇ

171 ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰੇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਚਲਿੱਤ ਕਿੰਨੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਆਏ ਹਨ?

- 1) 10
- 2) 4
- 3) 6
- 4) 9

172 ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਬਾਣੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ?

- 1) ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ
- 2) ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ
- 3) ਅਨੰਦ ਸਾਹਿਬ
- 4) ਵਾਰਾਂ

173 'ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਦਰਜ ਬਾਣੀ 30 ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਹੈ' ਵਾਕ ਵਿਚ ਕਿਹੜਾ ਕਾਲ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ?

- 1) ਭੂਤ ਕਾਲ
- 2) ਭਵਿੱਖ ਕਾਲ
- 3) ਵਰਤਮਾਨ ਕਾਲ
- 4) ਸਰਬਕਾਲ

174-180 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਪੈਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿਉ:-

ਖੁੱਲ੍ਹੇ-ਭੁੱਲ੍ਹੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਮਾਲਕ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਮੇਲਿਆਂ ਦੇ ਸੁਕੀਨ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਰਗ ਦਾ ਮੇਲਾ, ਛਪਾਰ ਦਾ ਮੇਲਾ, ਅਤੇ ਜਗਰਾਵਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਮੇਲੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਿੱਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਪੁਸਤਕ ਮੇਲੇ ਵੀ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਲੱਗਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਇਹ ਮੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਘੁੰਗ ਵੱਸਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਥਾਹ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਪਿੰਡ-ਪਿੰਡ, ਗਲੀ-ਗਲੀ, ਹੱਟੀਆਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਖ਼ੀਦੋ-ਫ਼ਰੋਖਤ ਦੇ ਢੰਗ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ ਹੈ। ਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਲੱਗਦੀ ਬਲਦੀ ਦੀ ਭਾਰੀ ਮੰਡੀ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਗਾਇਬ ਹੈ। ਰੰਗ-ਬਰੰਗੇ ਪਰਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਰੀਬਨਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਿੰਗਾਰੇ ਚੂੜਾਂ ਦੀ ਮੰਡੀ ਵੀ ਹੁਣ ਰਵਾਇਤ ਮਾਤਰ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਮੇਲੇ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਏਨੀ ਭੀੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੋਟਰ-ਗੱਡੀਆਂ ਦਾ ਸੜਕ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰਨਾ ਮੁਹਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਨਿਆਰੀ ਤੇ ਹੋਰ ਨਿਕ-ਸੁਕ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ 'ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਡੇਢ ਕੁ ਦਹਾਕਾ ਪਹਿਲਾਂ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਸ਼ੈ-ਸੇਵੀ ਜਥੇਬੰਦੀ 'ਮੇਲਾ ਡਲਾਈ ਕਮੇਟੀ' ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾ ਖੇਡ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਨਾ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਛਪਾਰ ਦੇ ਮੇਲੇ ਨੇ ਮਹਿਜ਼ ਜੂਏ ਤੇ ਲੱਚਰਤਾ ਦਾ ਮੇਲਾ ਹੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਮੇਲਾ ਆਪਸੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਨਿੱਘ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਉੱਥੇ ਇਹ ਮੇਲਾ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਜਿਉਂਦੀ-ਜਾਗਦੀ ਤਸਵੀਰ ਹੈ। ਗੱਭਰੂ ਇਹਨਾਂ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹੁੰਮ-ਹੁਮਾ ਕੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ।

174 ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕਿਹੜੇ ਮੇਲੇ ਲੱਗਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਹਨ?

- 1) ਜਰਗ ਦਾ ਮੇਲਾ
- 2) ਜਗਰਾਵਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ
- 3) ਪੁਸਤਕ ਮੇਲਾ
- 4) ਛਪਾਰ ਦਾ ਮੇਲਾ

- 175 ਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਗਾਇਬ ਹੈ?
- 1) ਬਲਦਾਂ ਦੀ ਮੰਡੀ
  - 2) ਹੱਟੀਆਂ
  - 3) ਮਨਿਆਰੀ ਦਾ ਸਮਾਨ
  - 4) ਉਠਾਂ ਦੀ ਮੰਡੀ
- 176 'ਮੋਟਰ-ਗੱਡੀਆਂ' ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਲੱਗਾ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?
- 1) ਡੈਸ਼
  - 2) ਦੋਬਿੰਦੀ ਡੈਸ਼
  - 3) ਜੋੜਨੀ
  - 4) ਬਿੰਦੀ ਕਾਮਾ
- 177 ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਕਿਹੜੀ ਖੁਰਾਈ ਨਿੰਦਨਯੋਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 1) ਭੀੜ
  - 2) ਜੂਏ-ਬਾਜ਼ੀ
  - 3) ਮੋਟਰ-ਗੱਡੀਆਂ
  - 4) ਰੋਸ਼ਨੀ
- 178 ਗੱਭਰੂ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਨਿੰਗ ਬਦਲੋ:
- 1) ਤੀਵੀਂ
  - 2) ਗੱਭਰੂਆਂ
  - 3) ਕੁੜੀ
  - 4) ਮੁਟਿਆਰ
- 179 'ਖੁੱਲ੍ਹੇ-ਭੁੱਲ੍ਹੇ' ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਕਿਹੜੇ ਦੁੱਤ ਅੱਖਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੋਈ ਹੈ?
- 1) ਖ
  - 2) ਲ
  - 3) ਹ
  - 4) ਐਕੜ
- 180 ਮੇਲੇ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਜਿਊਂਦੀ ਜਾਗਦੀ ਤਸਵੀਰ ਹਨ?
- 1) ਸੱਭਿਆਚਾਰ
  - 2) ਖੀਦੋ-ਫ਼ਰੋਖਤ
  - 3) ਸਿੰਗਾਰ
  - 4) ਘੁੱਗ ਵੱਸਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀ

